

Het "zwarte goud" van de Euregio

Steenkool - La houille - Steinkohle

ENERGIE UND TECHNIK

ENERGIE ET TECHNIQUE

ENERGIE EN TECHNIEK

Op veel plaatsen in de Euregio zijn heuvels te zien die door mensen aangelegd werden, de zogenaamde **steenbergen** (NL) of **terrils** (B). Ze bevinden zich waar vroeger diep uit de grond steenkool werd gehaald. Bij het winnen van de waardevolle zwarte steenkool werden ook stenen en aarde naar boven gehaald, die men niet kon gebruiken. Uit dit "afval" ontstonden in de loop van de jaren de steenbergen. Steenbergen vind je bijvoorbeeld in Landgraaf, Baesweiler, Fléron, Genk, Alsdorf, Maasmechelen, Siersdorf, Beringen, Hückelhoven, Houthalen- Helchteren, Blegny en Luik (afb. 4).

Waar steenbergen zijn, waren vroeger ook **mijnen**. In deze mijnen werkten mijnwerkers ("kompels"). Iedere dag daalden ze af in de groeven om de kolenbrokken met speciaal gereedschap en boormachines uit het gesteente te halen. Sommige groeven waren meer dan 1 000 meter diep. Het was daar beneden ontzettend heet en het werk was heel zwaar en gevaarlijk.

Afb. 4 - De bezoekersmijn van de kolenmijn Blegny met haar steenberg.

De kolenmijn van Cheratte met haar "Malakoff-toren" ziet eruit als een oude burcht. Schacht Nulland in Kerkrade oogt veel moderner.

Daarom werden de mijnwerkers goed betaald.

De steenkool werd via een hijschacht naar boven gebracht en afgevoerd. Boven de schacht stond altijd een toren (**schachtbok**), die al van ver te zien was. Sommige schachtbokken waren in gebouwen ondergebracht (afb. 1ab), andere stonden "naakt" in het landschap (afb. 7).

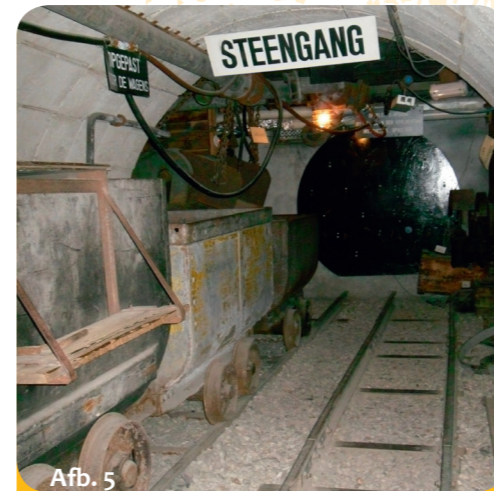

In een mijn werkten niet alleen mijnwerkers. Er moesten ook hallen gebouwd worden, leidingen aangelegd, apparaten gerepareerd, boekhouding gevoerd en nog veel meer. Stel een lijst op met beroepen in het mijnbouwbedrijf!

Steenkool is nodig om elektriciteitscentrales aan te drijven. Daarnaast wordt steenkool gebruikt bij de productie van kunststoffen, kleurstoffen, ijzer en staal. Ook nu nog is steenkool nodig, maar de mijnen in de Euregio zijn allemaal gesloten (de laatste pas in 1997). De steenkool wordt tegenwoordig bijv. uit China, Amerika en Rusland gehaald, omdat dat goedkoper is.

Afb. 3

De steenkool werd op "lorries" over rails naar de hijschacht gebracht.

Toen de mijnen in de Euregio gesloten werden, moest er voor de mijnwerkers ander werk worden gezocht. Dat was niet eenvoudig, want ineens waren er duizenden mannen die een nieuwe baan nodig hadden. Daarom heeft de staat geld gegeven om nieuwe bedrijven op te richten en nieuwe fabrieken te bouwen. Zo ontstonden nieuwe banen voor de mensen die vroeger in de mijnen werkten.

Afb. 6

De oude gebouwen bij de mijnen (torens, machinehallen, enz.) werden afgebroken of **hergebruikt**, ze kregen dus een nieuwe bestemming. Soms werden de gebouwen door andere bedrijven gekocht. Andere werden ingericht als musea, bijv. in Heerlen, Blegny en Beringen (afb. 6).

Achter de namen van de kolenmijnen zit vaak een verhaal. Vaak zijn het voornamen.

Zoek de namen van de kolenmijnen in jouw buurt op en vis uit waar hun naam vandaan komt.

Ook de steenbergen zijn er nog: toen ze net waren gestort, zagen ze eruit als grote donkere aardhopen. Nu, veel jaren later, zijn ze begroeid met bomen, struiken en grassen. Er leven veel dieren, soms ook zeer zeldzame soorten: bijvoorbeeld vlinders, vogels, kevers, kikkers en libellen. De steenbergen bieden dieren bescherming en rust, want veel bergen mag je niet betreden. Op sommige steenbergen zijn wandelpaden aangelegd, of (zoals in Baesweiler en Hückelhoven) grote trappen, die naar mooie uitkijpunten leiden (afb. 2).

Mooie foto's op industriedenkmal.de.
Mijnbouwgeschiedenis in de Euregio en wat er nog van over is: groenmetropool.eu, paysdesterrils.eu, demijnen.nl, limburgsemijnen.nl.

Verzamel woorden uit de mijnbouwwereld: mijn, koppel, schachtbok...

Afb. 8 - Onder de grond communiceerde men met een bel.

Afb. 7 - Houthalen-Helchteren

Mijnbouwmuseum in Blegny (blegnymine.be, Afb.3): hier kun je met een gids nog in de groeve afdalen en zien hoe de mijnwerkers vroeger werkten (afb. 2). Andere musea over de mijnbouw vind je in Genk (c-mine.be en mijndepot.be), Beringen (mijnmuseum.be), Alsdorf (bergbaumuseum-grube-annaz.de), Hückelhoven (schacht-3.de), Heerlen (nederlandsmijnmuseum.eu) en Valkenburg (steenkolmijn.nl).